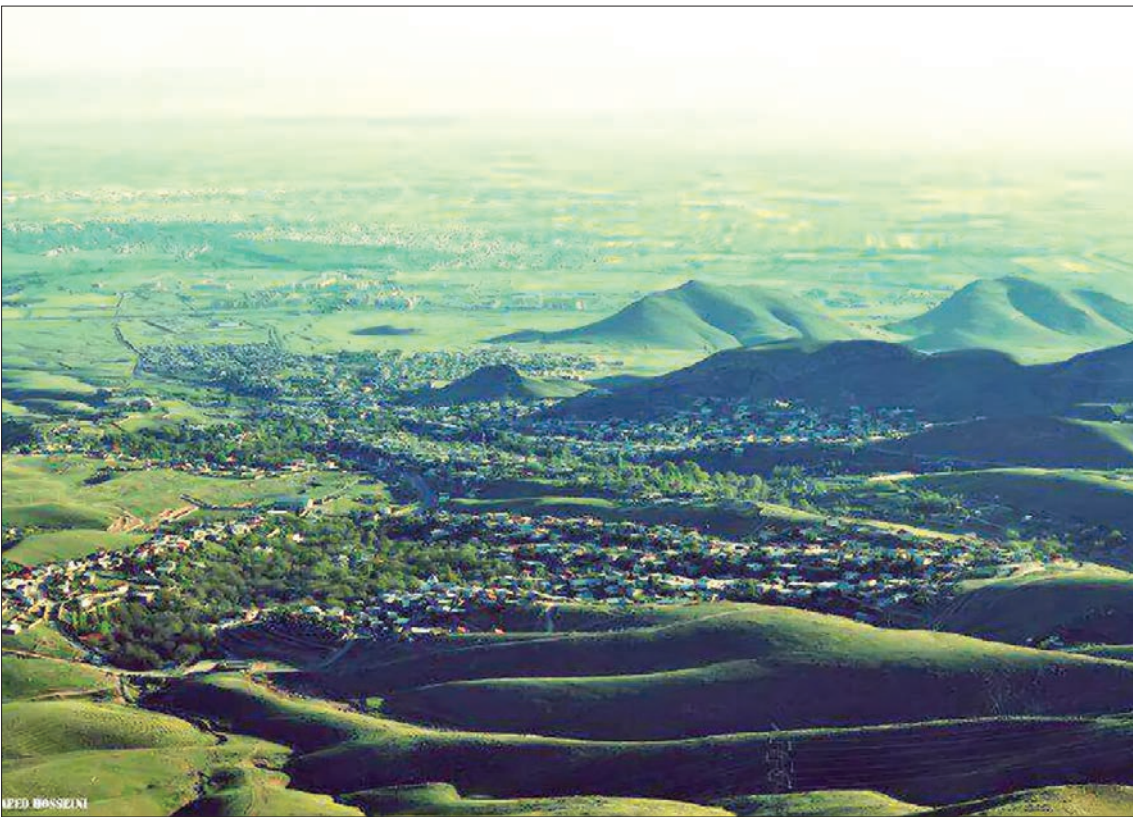

سفر به قلعه گبران

هیو بهشتی در دامنه البرز

فاطمه رضازاده هیو، روستایی از توابع بخش مرکزی شهرستان ساوجبلاغ در استان تهران ایران است. نزدیکترین شهر به آن از استان قزوین شهر آبیک و از استان تهران شهرهای هشتگرد و نظرآباد است و در جنوب شهرک طالقان واقع شده است.

هیو که قدمت ۲ هزار ساله دارد در مجاورت کوه‌های البرز قرار دارد و به علت نزدیکی به مراکز رفت‌وآمد بیش از روستای شلمزار رشد کرده است و دارای مناظر زیبا در دامنه کوه‌های البرز است. در گذشته نه‌چندان دور در این روستا اکثریت مردم به کار معدن مشغول بودند، خاصه محصولات معدنی آن زغال سنگ است. با تأسیس و راه‌اندازی کارخانه‌های سیمان آبیک، فخر ایران و... در چهار دهه پیش در اطراف هیو بیشتر اهالی یا شاغل در این کارخانجات شدند یا به اصناف وابسته به آن روی آوردند. هیو بسیار خوش آب‌وهوا بوده و در تابستان هم نیازی به کولر احساس نمی‌شود، حتی در شب‌ها باید در مقابل سرما خود را پوشاند. در ارتفاعات شمالی هیو مناطقی به نام سیراب وجود دارد که با جای دادن یک امامزاده در خود و دارا بودن درختان گردو و چشمه‌های خاص به یک منطقه تفریحی و زیارتی برای مردم منطقه تبدیل شده است. همچنین در ارتفاعات این روستا شرایط مناسبی برای زنبورداری فراهم است.

هیو در گذشته‌ای نه چندان دور دارای مناطقی جنگلی به همراه یک رودخانه بوده که اکنون تنها رودخانه آن به‌جا مانده است. همچنین گرگ که یکی از حیوانات این منطقه بود اکنون در این محفل در معرض نابودی است که مورد حمایت سازمان حمایت از محیط‌زیست قرار گرفته است. گفته می‌شود در گذشته خانی به نام جمشیدخان بر هیو و اطراف آن حکم می‌راندند است که قلعه‌ای نیز از وی بر جا مانده است. در اطراف این منطقه حفاری‌های غیرقانونی نیز به منظور یافتن آثار باستانی انجام شده است که گفته می‌شود در یکی از این حفاری‌ها که به پنهان یافتن معدن انجام می‌شده یک سمور طلا و... یافته شده است. در میان خانه‌های

هیو باغچه‌های بزرگ و درختان میوه قرار گرفته که متأسفانه با افزایش جمعیت و نیاز به مسکن بیشتر این باغچه‌ها خشکانده شده و به خانه‌های مسکونی تبدیل می‌شوند و در نتیجه طراوت و سرسبزی گذشته آرام آرام از این روستا رخت برمی‌تابد. هیو در گذشته به دست ارباب اداره می‌شد و مردم، رعیت او محسوب می‌شدند که تا سال‌های اخیر نیز بسیاری از زمین‌های این دهستان به پسر ارباب متعلق بود که مردم با پرداخت بهای زمین و خانه محل سکونت خود به وی مالک آنها می‌شوند.

پیشینه تاریخی

روستای هیو از جمله مناطق قدیمی و باستانی شهرستان ساوجبلاغ است که براساس یافته‌های باستان‌شناختی منطقه از جمله گورستان‌ها و نمونه سفال‌های یافت‌شده قدمت آن را به دوره تاریخی اثر آهن ۳ با پیشینه‌ای بالای ۲ هزار سال می‌رساند. از نام‌های قدیمی و باستانی قابل‌استناد این منطقه می‌توان به هوریابون (سرزمین مردمان آریایی، «آریابون» و هیوین نام برد که امروزه با گذر زمان، با نام هیو شناخته می‌شود. اطلاق وجه تسمیه روستا با لفظ «هویا (انسان پاک و هوری نشان) به جای لفظ «آریا» توسط مردمان این خطه نشان از اصالت ریشه دار آریایی مردمان باستان هیو دارد.

از جمله آثار باستانی هیو، قلعه گبران است که در قسمت غربی روستا (شمال مخابرات)

واقع شده است. پیشینه ساخت اولیه این قلعه که امروزه درصد بالایی از آن تخریب شده است، مشخص نیست ولی می‌توان گفت در دوران سلجوقیان این قلعه از قلاع در دست تصرف اسماعیلیان وابسته به حسن صباح بوده که احتمالاً با قلعه‌های اطراف به خصوص ارزنگ قلعه فشند و بزقلعه (شاه پهلماست) که مشرف به دشت چارو در منطقه اشتهارد است رابطه داشته است. ساخت معماری بیرونی آن از سنگ و ملات بوده و دیوار اتاق‌ها از خشت و آجر ساخته شده است. دو حفره در داخل تپه اصلی کنده شده و مربوط به بنای اصلی است که احتمالاً آب‌انبار یا راه مخفی بوده است. این قلعه از قسمت شرقی و جنوبی با دیوارهای سنگی و از قسمت غربی به پرتگاه و از سمت شمال به دروازه ورودی منتهی می‌شود. سفالینه‌هایی با

عقاب فیروزه‌ای، لاجوردی و قهوه‌ای و بدون لعاب، نخودی و... که ادوار تاریخی از دوران تاریخی و بعد اسلام را شامل می‌شود می‌توان به صورت پراکنده در اطراف تپه مشاهده کرد. رستان ساوجبلاغ در قسمت شرقی ساوجبلاغ و در ۳۰ کیلومتری مرکز استان واقع شده است. هیو که قدمت ۲ هزار ساله دارد در مجاورت مناظر

زیبای کوه‌های البرز قرار دارد و بسیار خوش آب‌وهواست. در ارتفاعات شمالی هیو مناطقی به نام سیراب وجود دارد که با جای دادن یک امامزاده در خود و دارا بودن

درختان گردو و چشمه‌های خاص به یک منطقه تفریحی و زیارتی برای مردم منطقه تبدیل شده است. همچنین در ارتفاعات این روستا شرایط مناسبی برای زنبورداری فراهم است. غار «هیو» در بخش شمال غربی هیو در دره تفریحی و اسوار واقع شده است.

این غار در لایه‌هایی از سنگ‌های آهکی با سن تقریباً ۲۶۵ میلیون سال موموم به آهک‌های رفته واقع شده است. البته این به‌مناسبت سن تشکیل غار نبوده و شواهد حاکی از جوان بودن فوق‌العاده خود غار است. دهانه غار با قطر حدود ۶۰ سانتیمتر و شیب زیاد متأسفانه و شاید به نوعی خوشبختانه ورود به آن را مشکل کرده است. بدنه اصلی غار شامل گالری بزرگی است که ارتفاع آن در قسمت‌هایی به بیش از ۲۲ متر می‌رسد. در

این بخش استلاکتیت‌ها و استالاگمیت‌های وجود دارد که بخش اعظمی از آنها متأسفانه به دلیل ناآگاهی از ارزش علمی و زیبایی‌شناختی، تخریب شده است. عدم وجود ستون‌های کامل (استلاکتیت‌ها و استالاگمیت‌های به هم وصل شده) نشان از جوان بودن یا وجود گالری‌های عمقی تر دارد.

اصولاً تشکیل غارها مرحله‌ای است که در نخستین مرحله آن وجود سنگ اولیه‌ای با توان غارزایی است که مطلوب‌ترین آنها سنگ آهک است. در درجه بعد این سنگ‌ها

باید از درز و شکاف مطلوب جهت هدایت آب برخوردار باشند. مهم‌ترین عامل در تشکیل غارهایی از این نوع، وجود آب‌هایی با توان انحلال بالاست. در نهایت، کل فرآیند در زمانی طولانی که در مواردی تا دهها میلیون سال به طول می‌انجامد، حفرات زیرزمینی موسوم به غار را ایجاد می‌کند.

به ترکی ساوجبلاغی سخن می‌گویند
اهالی هیو به گویش «ترکی ساوجبلاغی» سخن می‌گویند. جهت آشنایی با زبان و فرهنگ هیوی‌ها نگاه کنید به کتاب «کنند سسی»: مجموعه اشعار ترکی فرامرز قدسی (فرق). هیو منطقه‌ای کوهپایه‌ای و بسیار خوش آب‌وهواست. در ارتفاعات شمالی هیو منطقه‌ای به نام «سیراب» وجود دارد که با جای دادن امامزاده موسی در خود و دارا بودن درختان گردو و چشمه‌های خاص به یک منطقه تفریحی و زیارتی برای مردم منطقه تبدیل شده است. این شهرک براساس سرشماری سال ۱۳۸۵ جمعیت آن ۸۰۶۱ نفر و ۲۲۴۷ خانوار بوده است.

هیو در گذشته به دست کدخدا اداره می‌شد و مردم، رعیت او محسوب می‌شدند. تا سال‌های اخیر نیز بسیاری از زمین‌های این دهستان به پسر ارباب تعلق داشت که مردم با پرداخت بهای زمین و خانه محل سکونت خود به وی مالک آنها می‌شوند. علامه علی‌اکبر دهخدا ذیل عنوان «هیو» در لغت نامه خود نوشته است: «هیو روستایی جزء دهستان پشند بخش کرج شهرستان تهران. دارای ۲۴۲۹ تن جمعیت است. آب آن از چشمه سار. محصول آن غلات، بنشن، صیفی، باغجات انگور، میوه‌جات، عسل، لبنیات و شغل اهالی زراعت و گلهداری است و برخی در معدن زغال‌سنگ کار می‌کنند. دیستان دارد. مزرعه‌سرای حشمت‌آباد واقع در کنار راه شوسه جزء این ده است. راه مالرو دارد و از قهوه‌خانه شاددوست که سر راه شوسه واقع است ماشین می‌رود.»

منابع: فرامرز قدسی، کندن سسی، ص ۲۸؛ ذکرالله زنجانی، شناسنامه تاریخی ساوجبلاغ، ص ۸۵ و ۱۳۲؛ علی‌اکبر دهخدا، لغت‌نامه؛ ذیل عنوان «هیو».

پیوند صنعتی بین ورزش و گردشگری

| فواد شمس | کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی گردشگری

یکی از رویدادهایی که توجه گردشگران را به خود جلب می‌کند مسابقات رویدادهای ورزشی است که با شرکت تیم‌های مختلف ورزشی و از نقاط مختلف کشور برگزار می‌شود. در حال حاضر، یکی از دغدغه‌های بازار یابان و سازمان‌دهندگان رویدادهای ورزشی، بالا بردن میزان استقبال بازدیدکنندگان و تماشاگران از طریق شناسایی علل و عواملی است که بر حضور آنها تأثیر گذار است. علل و عوامل مختلفی وجود دارد که بر قصد و میل گردشگران برای حضور در یک رویداد ورزشی تأثیر گذار است. همچنین بسیاری از تحقیقات نشان داده‌اند که بازدیدکنندگان و موانع موجود بر سر راه گردشگران و نیز چگونگی ادراک گردشگران از محدودیت‌ها، بر تمایل آنها به مسافرت و حضور آنها در یک رویداد تأثیر می‌گذارد، از این‌رو، مشکل بازار یابان رویدادهای ورزشی، شناسایی روش‌هایی است که با سرمایه‌گذاری روی آنها بتوانند میزان محدودیت‌های موجود بر حضور گردشگران را کاهش دهند و همچنین بتوانند علاقه به رویداد را به مسافرت و حضور در آن تبدیل کنند. شناسایی، علاقه‌مندند تا انگیزه‌های مصرف‌کنندگان خود را بدانند عوامل موثر بر رفتار تماشاگران مسأله مهمی برای بازار یابان ورزشی است، زیرا درآمد ناشی از حضور تماشاگران در بازی‌ها، منبع درآمد مهمی برای ورزش‌های حرفه‌ای است. اگر عوامل موثر بر رفتار تماشاگر روشن شود، بازار یابان ورزشی قادر خواهند بود راهبردهای موثر بیشتری برای بازار هدف خود تبیین کنند. بررسی راه‌های مختلف و عوامل مهم برای حضور یا عدم حضور گردشگران در رویدادهای ورزشی و میزان اهمیت و ترتیب اولویت هر یک از آنها، نخستین گام لازم برای شروع فعالیت علمی و مدون برای بالا بردن میزان حضور گردشگران ورزشی در رویدادهای ورزشی است. در سال‌های اخیر شاهد برگزاری رویدادهای ورزشی بسیار زیادی از المپیک‌ها تا جام‌های جهانی مختلف بوده‌ایم. در این رویدادها میلیون‌ها گردشگر از سراسر جهان جابه‌جا می‌شوند.

میلیاردها میلیارد دلار به چرخش درمی‌آید، به صورتی که پیوندی بین صنعت گردشگری و ورزش به وجود آمده است. در واقع ورزش و گردشگری این‌روزها بیش از گذشته در هم تنیده شده‌اند. از این‌رو باید برای استفاده از این بازار بزرگ برنامه‌ریزی‌های لازم صورت بگیرد. گردشگری ورزشی دیگر از یک حالت لوکس خارج و تبدیل به یک پدیده عمومی شده است، به صورتی که میلیون‌ها تقاضای مختلف برای گردشگری در حوزه ورزش را شاهد هستیم.

مطالعاتی که در مورد گردشگری ورزشی صورت گرفته است کمک خواهد کرد که برنامه‌ریزان و سازمان‌دهندگان مسابقات و رویدادهای ورزشی داخلی و بین‌المللی، عوامل موثر بر جلب تماشاگران و گردشگران را بشناسند و برای افزایش تعداد آنها تلاش کنند. رشد فراوان گردشگری ورزشی در سال‌های اخیر به هر دو عامل رشد تقاضا و رشد در میزان فعالیت‌های تجاری نسبت داده شده است. با توجه به این که تمرکز باید روی گردشگری ورزشی باشد، توسعه این نوع گردشگری فرصت‌های زیادی را فراهم می‌کند. تعداد گردشگران برای تماشای ورزش، یک دلیل اولیه برای رشد سریع سفر بوده است. از منظر مقصد، گردشگری ورزشی، توسعه و بازار یابی رویدادهای ورزشی برای به دست آوردن فواید اجتماعی و اقتصادی است. برای مصرف‌کننده، هدف دیدن یا شرکت در یک رویداد ورزشی است. از دید سازمان‌دهندگان رویداد، گردشگر ممکن است فقط یکی از چندین هدف بازار برای جلب کردن باشد.

پیشنهاد می‌شود برای افزایش حضور گردشگران در رویدادهای ورزشی انگیزه‌های آنها به خوبی شناسایی شود و اطلاع‌رسانی دقیقی درباره جاذبه‌های رویداد و مقصد صورت گیرد. همچنین هزینه‌های مالی، مشکلات ایمنی و سلامتی به حداقل ممکن برسد. به برگزار کنندگان و سازمان‌دهندگان رویدادهای ورزشی نیز پیشنهاد می‌شود در کنار رویدادهای ورزشی، جشن‌هایی متناسب با فرهنگ شهر میزبان رویداد برگزار کنند و در نهایت مسئولان سازمان گردشگری باید با سازمان‌ها و فدراسیون‌های ورزشی ارتباط و تعامل خوبی برقرار کنند تا هنگام برگزاری رویدادهای ورزشی، گردشگران ورزشی بیشتری در رویدادهای ورزشی شرکت کنند.

زنان ستون فقرات صنایع دستی استان کردستان

فاطمه رضاپور در استان کردستان همواره صنایع دستی نقش مهم و پررنگی در گردشگری این استان داشته است. این درحالی است که بیش از ۷۰ درصد صنایع دستی استان کردستان توسط زنان این خطه صورت می‌گیرد. امروزه همه مردم به این موضوع پی برده‌اند که صنایع دستی هر کشور ریشه در تاریخ، فرهنگ و تمدن آنها دارد و به‌گونه‌ای معرف فرهنگ هر ملت است، اما در این زمینه نقش و نحوه مشارکت زنان در تولید محصولات صنایع دستی کمتر مورد شناخت مردم قرار گرفته است. درحالی که هر روز نقش زنان بیش از گذشته پررنگ می‌شود. امروزه با توجه به افزایش هزینه‌های زندگی و نیاز به نیروی کار جدید مشارکت زنان به امری ضروری تبدیل و نقش زنان در امر تولید و به‌ویژه محصولات صنایع دستی پررنگ‌تر از قبل شده است.

در استان کردستان زنان نقش بسیار پررنگ و مهمی در صنایع دستی این استان دارند.

نازک کاری، کردی دوزی، گلیم و قالیبافی، گیوه‌بافی، سازه‌های عرفانی، موج‌بافی و سجاده‌بافی، نساجی سنتی، رودوزی‌های سنتی، سفالگری، قلاب‌بافی، سراجی، ارغوان‌بافی و... رشته‌های صنایع دستی بومی فعال در استان کردستان است که زنان در آن نقش تعیین‌کننده‌ای داشته‌اند.

قلم‌زنی، سرمه‌دوزی، سفافی، طراحی سنتی، قالی گل‌برجسته، نقاشی و سفال، گره‌چینی و... رشته‌های دیگری است که در چندسال اخیر توسط زنان کرد به کار رفته است. زنان هنرمند این منطقه از کشور مشغول به فعالیت در این رشته‌ها هستند. در زمینه صنایع دستی به لحاظ این که نیازی به تکنولوژی پیشرفته و سرمایه اولیه ندارد و نیز برای پر کردن اوقات فراغت‌شان و پوشش دادن بیکاری فصلی و پنهان در زمینه صنایع دستی فعال تر هستند، بیش از ۷۰ درصد محصولات صنایع دستی توسط زنان تولید می‌شوند. شرکت در نمایشگاه‌های صنایع دستی در نقاط مختلف کشور در سال‌های اخیر کمک بسیاری به شناخت‌شدن صنایع دستی زنان استان کردستان کرده است. در این میان مسئولان دولتی می‌توانند با پرداخت تسهیلات صنایع دستی و در صورت امکان ارایه مسکن به زنان از این صنایع دستی حمایت کنند. گسترش گردشگری و به تبع آن صنایع دستی می‌تواند برای بهبود وضع زنان خصوصاً در مناطق حاشیه‌ای کشور از جمله کردستان بسیار موثر باشد. این صنایع در اقتصاد خانواده‌ها به‌ویژه در جوامع روستایی، ایجاد اشتغال و افزایش درآمدها نقش چشمگیری را ایفا می‌کند.

زنان افغان وارد عرصه گردشگری می‌شوند

بیاید.

مسئولان این شرکت امیدوارند به‌زودی بتوانند این اقدام خود را در سطوح دیگر نقاط افغانستان نیز گسترش دهند. آنان ابراز خوشبینی می‌کنند که این شرکت بتواند روابط خوبی میان گردشگران داخلی و خارجی با تولیدکنندگان صنایع دستی این منطقه که اکثراً همان زنان و دختران هستند، فراهم کند و از این طریق به وضع معیشتی و اقتصادی زنان افغانستانی ساکن در ولایت بامیان اندکی سروسامان بدهد. از طرف دیگر مسئولان اتحادیه گردشگری ولایت بامیان نیز ایجاد این شرکت گردشگری زنان را برای بالا رفتن کیفیت پذیرایی از مهمانان و گردشگران داخلی و خارجی مفید ارزیابی می‌کنند و از این اقدام زنان افغانستانی حمایت کرده‌اند.

بامیان از مناطق زیبای افغانستان است که سالانه هزاران